

Bijlage bij het artikel [“Statistische keuzes vegen helpt inkomensongelijkheid onder het tapijt”](#).

Methoden, bronnen en berekeningen.

Inleiding

Hoe is in het artikel, op basis van publieke macro-gegevens van CBS, de indeling in klassen en wat daaruit voortvloeit tot stand gekomen? Deze bijlage laat de gehanteerde methode, bronnen en berekeningen zien.

De aanpak is geweest eerst de **klassengrenzen vast te stellen** (paragraaf 1).

Vervolgens is met de decielgemiddelden van CBS het gemiddelde inkomen van de klassen berekend (paragraaf 2). Zo komt het primaire inkomen van de klassen bij CBS tot stand (de CBS referentie-klassen).

Vanuit deze klassenindeling met ongewijzigde CBS-cijfers is **in twee stappen het Inclusieve inkomen berekend**.

Eerst is, zonder het genegeerde inkomen zelf al mee te rekenen, bepaald welk effect het genegeerde inkomen heeft op de positie van huishoudens in de inkomenspyramide en daarmee op het gemiddelde inkomen van de klassen (dit is het **migratie-effect**, paragraaf 3 en 4). Alle huishoudens met eigenhuisbezit (die vaak ook nog ander bezit hebben) in de Basisklasse blijken dan naar de Middenklasse te verhuizen, terwijl hun plaats wordt ingenomen door evenveel huurdershuishoudens zonder of met zeer weinig bezit. Tabel 3 laat dit migratie-effect zien.

Vervolgens wordt het **effect van het genegeerde inkomen op de gemiddelde inkomens van de klassen** (in nieuwe samenstelling dus) **berekend** (paragraaf 5). Tabel 5 laat hierin zien welk deel van de inkomensveranderingen veroorzaakt wordt door het migratie-effect, en welk deel door genegeerd inkomen. Het nieuwe inkomen wordt **Inclusief** inkomen genoemd.

Het gemaakte onderscheid tussen migratie-effect en genegeerd inkomen heeft uitsluitend een analytisch doel. In werkelijkheid vinden ze tegelijkertijd plaats.

Op **dezelfde manier** als de verdeling van het primaire inkomen is berekend, worden steeds in drie stappen (klassen bij CBS, na migratie, en na toevoeging genegeerd inkomen) nu ook het **besteedbaar inkomen** (paragraaf 6) en het **bruto-inkomen** (paragraaf 7) van de klassen berekend. Met dit laatste inkomen zijn de **percentages betaalde directe belasting en premies** bepaald (paragraaf 8), de **percentages indirecte belastingen en lokale heffingen** (paragraaf 9), en het **totaal aan belastingen, premies en lokale heffingen** (paragraaf 10).

Omdat CBS de totale druk (voor 2013) ook aangeeft zonder de werknemerspremies (zie <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2016/26/lage-inkomens-betalen-relatief-veel-indirecte-belasting>), is in paragraaf 11 nog een berekening toegevoegd van de **totale druk aan belastingen, premies en lokale heffingen zonder de betaalde pensioenpremies**. Dit is de belangrijkste werknemerspremie en heeft ook het meest het karakter van een particuliere verzekering, aangezien deze uitsluitend en naar rato van de betaalde premie ten goede komt aan de premiebetaler.

Basisjaar is 2014, het laatste jaar waarvoor gedetailleerde inkomensgegevens van CBS beschikbaar zijn. De belangrijkste bronnen zijn *CBS Statline, Samenstelling inkomen; particuliere huishoudens, kenmerken, 2001-2014*, samen met *Samenstelling vermogen; huishoudens, kenmerken, 2002-2014*, en <https://www.cbs.nl/-/media/excel/2018/08/vermogensbestanddelen-2011-2016.xls>. De

relevante links worden hieronder weergegeven, en wanneer niet te omvangrijk, worden screenshots getoond.

1. Berekening klassegrenzen

Onderstaande screenshot laat drie dingen zien. Allereerst dat huurders slechts 4,8% van alle bezit van huishoudens hebben (€94,6 miljard : €1.972,9 miljard). Vervolgens dat driekwart van de huurders minder dan €16.000 aan bezit hebben, en tenslotte dat het overige kwart van de huurders (dat niet in de Basisklasse terecht zal komen) 89% van het bezit van de huurders heeft*. Zie <https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/80056ned/table?dl=2E1B5>, hieronder weergegeven:

Vermogensbestanddelen	Kenmerken van het huishouden	Huishoudens met vermogen (sbestanddeel)		Bedrag van het vermogen(sbestanddeel)				
		Aantal	Aandeel	Totaal	Gemiddeld	25e percentiel	50e percentiel (mediaan)	75e percentiel
		x 1 000	%	mld euro	1 000 euro			
1.1 Bezittingen	Totaal particulier huishouden	7 481	100,0	1 972,9	264	5	160	294
	Woonsituatie: Huurwoning	3 197	100,0	94,6	30	1	3	16

Bron: CBS

De **Basisklasse** bestaat nu uit alle huishoudens met minder dan €16.000 bezit (zie tabel hierboven, laatste regel *Woonsituatie: Huurwoning*, 75^e percentiel). Dat zijn alle huishoudens met huursubsidie (15,9% van alle huishoudens), en 60,9% van de huishoudens zonder huursubsidie (16,2% van alle huishoudens) (zie voor de juiste aantallen huishoudens *9 Bruto-inkomen* hieronder, categorieën gedeeld door het totaal).

Zie <https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/70991ned/table?dl=2BCD0>, hieronder gekopieerd:

Inkomensbestanddelen	Totaal particulier huishouden		Woonsituatie: Eigen woning		Woonsituatie: Huurwoning		Woonsituatie: Huur met huursubsidie		Woonsituatie: Huur zonder huursubsidie		
	Aantal huishoudens	Totaal bedrag	Aantal huishoudens	Totaal bedrag	Aantal huishoudens	Totaal bedrag	Aantal huishoudens	Totaal bedrag	Aantal huishoudens	Totaal bedrag	
		x 1 000	mln euro	x 1 000	mln euro	x 1 000	mln euro	x 1 000	mln euro	x 1 000	mln euro
1 Inkomen uit arbeid	5 107	314 805	3 278	252 309	1 828	62 497	456	6 572	1 372	55 925	
2 Inkomen uit eigen onderneming	886	28 928	672	24 580	214	4 348	64	730	150	3 618	
3.1 Inkomsten uit bezittingen	6 494	29 132	4 345	27 848	2 149	1 283	647	67	1 502	1 216	
3.2 Betaalde rente	4 647	33 513	3 799	32 677	848	835	239	197	609	638	
4 PRIMAIR INKOMEN	7 162	339 352	4 345	272 059	2 817	67 293	904	7 172	1 913	60 121	
9 BRUTO-INKOMEN	7 557	450 383	4 345	338 523	3 212	111 860	1 204	27 262	2 009	84 598	
14 BESTEEDBAAR INKOMEN	7 557	264 283	4 345	191 333	3 212	72 950	1 204	21 578	2 009	51 372	

Bron: CBS

De Basisklasse beslaat daarmee 32,1% van alle huishoudens.

De **Topklasse** bestaat uit alle huishoudens die meer overig bezit hebben dan huisbezit, en huurders met overeenkomstig inkomen.

Het percentage van 5,75% van de totale populatie dat hieraan voldoet is berekend uit <https://www.cbs.nl/-/media/excel/2018/08/vermogensbestanddelen-2011-2016.xls>.

De **Middenklasse** bestaat nu uit de 62,15% resterende huishoudens.

*Uit de hierboven geciteerde Excel-tabel blijkt dat 5,5% van de Topklasse huurder is, ofwel 0,3% van het totaal aantal huishoudens, en dat deze groep €40 miljard van het totale bezit van alle huurders van €94,6 miljard heeft. Aangezien de Basisklasse €10,7 miljard bezit heeft, bezit de 10% huurders in de Middenklasse €43,9 miljard.

2. Berekening van de gemiddelde inkomens van de klassen bij CBS

a. **Methoden.** Waar geen andere gegevens beschikbaar zijn, is het inkomen van de verschillende

klassen berekend door dit proportioneel toe te delen uit de decielgegevens. Zo bestaat de Basisklasse uit het gemiddelde inkomen van de eerste drie decielen plus 21% van het gemiddelde* inkomen van het 4^e deciel. Het gemiddelde inkomen van de Middenklasse is het inkomen van de decielen 5 t/m 9, plus 79% van het 4^e deciel en 42,5% van het 10^e deciel. Het gemiddelde inkomen van de Topklasse tenslotte bestaat uit 57,5% van dat van het 10^e deciel.

*Het gebruik van het **gemiddelde** in het 4^e en 10^e deciel bij opsplitsing zorgt voor een overschatting van het inkomen van de Basisklasse en een **onderschatting** van het inkomen van de Topklasse, daar ook binnen decielen de inkomens oplopen. Een alternatieve berekening, bij gebrek aan microgegevens, zou kunnen zijn om voor de 21% van het 4^e deciel het gemiddelde te hanteren van het 3^e en 4^e deciel, en voor de 42,5% van het 10^e deciel het gemiddelde van het 9^e en het 10^e. Dat leidt tot een groter verschil tussen Basis- en Topklasse.

b. **Berekening.** Het **primaire inkomen** bij CBS is berekend door het totale primaire inkomen van de klassen te berekenen, en dit vervolgens te delen door het aantal huishoudens in de betreffende klasse, uit <https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/70991ned/table?dl=2C5A7>, hieronder weergegeven:

Inkomensbestanddelen	1e 10%-groep (laag bruto-inkomen)	2e 10%-groep	3e 10%-groep	4e 10%-groep	5e 10%-groep	6e 10%-groep	7e 10%-groep	8e 10%-groep	9e 10%-groep	10e 10%-groep (hoog bruto-inkomen)
	Totaal bedrag	Totaal bedrag	Totaal bedrag	Totaal bedrag	Totaal bedrag	Totaal bedrag	Totaal bedrag	Totaal bedrag	Totaal bedrag	Totaal bedrag
	mln euro									
1 Inkomen uit arbeid	2 236	2 006	4 954	8 735	16 771	25 448	35 722	48 881	65 660	104 393
2 Inkomen uit eigen onderneming	19	407	699	1 053	1 867	2 387	3 161	3 560	4 386	11 389
3.1 Inkomsten uit bezittingen	442	573	928	1 336	1 687	1 965	2 306	2 631	3 307	13 957
3.2 Betaalde rente	801	527	948	1 483	2 380	3 237	4 205	5 116	6 107	8 708
4 PRIMAIR INKOMEN	1 896	2 458	5 633	9 640	17 946	26 563	36 983	49 956	67 246	121 032

Bron: CBS

De **Basisklasse** bestaat uit $(.321 \times 7.557.000=)$ **2.425.800 huishoudens**, de **Middenklasse** uit $(.6215 \times 7.557.000=)$ **4.696.700 huishoudens**, en de **Topklasse** uit $(.0575 \times 7.557.000=)$ **434.500 huishoudens**.

Het (nog niet voor migratie gecorrigeerde) primaire inkomen van de Basisklasse bij CBS bestaat dan uit de laagste 32,1% van de decielen: €1.896m + €2.458m + €5.633m + $(€9.640m \times .21=)$ €2.024m = €12.011m. Per huishouden is dat (delen door 2.425.800) €4.951.

Het primaire (ongecorrigeerde) inkomen van de Topklasse is dan $.0575 \times €121.032m =$ €69.593m. Per huishouden is dat (delen door 434.500) €160.168.

Het primaire (ongecorrigeerde) inkomen van de Middenklasse is tenslotte €339.352m - €12.011m - €69.593m = €257.748m. Per huishouden is dat €54.879.

Dit levert dus de primaire CBS-inkomens op van de klassen van Tabel 3.

3. Correctie voor migratie op inkomen bij CBS nodig

a. **Methode.** Voordat het genegeerde inkomen aan het CBS-inkomen kan worden toegevoegd, moeten eerst de huishoudens in de juiste klasse worden ingedeeld. In de praktijk betekent dit dat alle huishoudens met eigenhuisbezit, samen met hun overig bezit en hun van het inkomen afgetrokken rentebetalingen, verhuizen van de Basisklasse naar de Middenklasse, en dat de lege plekken worden opgevuld door huurdershuishoudens uit de CBS-Middenklasse met hun (veel geringere) bezit en rentebetalingen (bij CBS verlagen die het inkomen).

Met de huishoudens met eigenhuisbezit verdwijnt het grootste deel van het bezit en de rentebetalingen uit de Basisklasse naar de Middenklasse. In de Basisklasse resteert slechts een half procent van alle bezit van huishoudens.

De zo gevormde Basisklasse bestaat nu louter uit huurdershuishoudens. Het effect van de migratie op het gemiddelde inkomen van Basisklasse en Middenklasse kan berekend worden door de proportie van huiseigenaren per deciel in de Basisklasse te vermenigvuldigen met het gemiddelde

inkomen van dat deciel, en het gevonden totaal inkomen te verminderen met dezelfde proporties van huurdershuishoudens in de Middenklasse vermenigvuldigd met de gemiddelde inkomens van de betreffende decielen (zie bijvoorbeeld tabel 2).

b. **Berekening.** Het aandeel van huurders- en eigenhuisbezit huishoudens in de decielen is eenvoudig af te leiden uit <https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/70991ned/table?dl=2C41D> (hieronder weergegeven):

Inkomensbestanddelen	1e 10%-groep (laag bruto- inkomen)	2e 10%-groep	3e 10%-groep	4e 10%-groep	5e 10%-groep	6e 10%-groep	7e 10%-groep	8e 10%-groep	9e 10%-groep	10e 10%- groep (hoog bruto- inkomen)
	Percentage huishoudens %	Percentage huishoudens	Percentage huishoudens	Percentage huishoudens	Percentage huishoudens	Percentage huishoudens	Percentage huishoudens	Percentage huishoudens	Percentage huishoudens	Percentage huishoudens
3.1.2.1 Inkomsten uit eigen woning	16,0	20,0	31,6	45,5	57,8	66,6	75,7	82,0	87,4	92,5

Bron: CBS

Voor de onderste vijf decielen, waar we in deze bijlage regelmatig mee moeten werken, leidt dat tot de volgende verdeling tussen huurders en eigenhuis bezitters:

Tabel 1 - aandeel huishoudens van huurders en eigenhuisbezitters per deciel

Deciel	huurders	eigenhuisbezitters
1	.84	.16
2	.80	.20
3	.684	.316
4	.545	.455
5	.422	.578

4. inkomensverandering van klassen door migratie van huishoudens

a. Uit tabel 1 kan berekend worden **hoeveel huishoudens** (met huisbezit) in de onderste 32,1% als genegeerd inkomen meegerekend wordt **gemigreerd zijn van de Basisklasse naar de Middenklasse**, en **hoeveel huurdershuishoudens** daardoor uit het 4^e en 5^e deciel **naar de Basisklasse** zijn gemigreerd. Het blijkt hier te gaan om $755.700 \times (.16 + .2 + .316 + (.21 \times .455) \cdot .096) \cdot .772 = 583.400$ huishoudens*.

**Er is geen mogelijkheid om met macro-cijfers eventuele migratie van de Middenklasse naar de Topklasse te berekenen. Deze is daarom op nul gesteld. Als er hier wel migratie zou zijn opgetreden door genegeerd inkomen, waar echter geen indicatie voor is, zou dat het gemiddelde inkomen van de Topklasse verhoogd en van de Middenklasse verlaagd hebben.*

Het effect van de migratie op het inkomen van de Basisklasse en de Middenklasse kan nu berekend worden.

Tabel 2 – Migratie van primair inkomen van Basisklasse naar Middenklasse en vv

Deciel	Huiseigenaren van Basis- naar Middenklasse	Huurders van Midden- naar Basisklasse
1	.16 x €1.896m = € 303,4m	
2	.2 x €2.458m = € 491,6m	
3	.316 x €5.633m = € 1.780,0m	
4	.096 x €9.640m = € 925,4m	.449** x € 9.640m = € 4.328,4m
5		.323 x €17.946m = € 5.796,6m
	<u>Totaal .772 = € 3.500,4m</u>	<u>Totaal .772 = € 10.125,0m</u>

****In deciel 4 zaten 54,5% huurders. In de onderste 21% van dat deciel blijven 21% - (.21 x .545 = .114) 11,4% = 9,6% huurders in de Basisklasse. Resteren in het Middenklasse deel van deciel 4 54,5% - 9,6% = 44,9% huurders. Dezen gaan naar de basisklasse. Uit deciel 5, dat 42,2% huurders heeft (zie tabel 1), moeten dan nog (.772 - .449 = .323) 32,3% huurdershuishoudens naar de**

Basisklasse om het gat dat de omhoog-migrerende eigenhuisbezitters daar hebben geslagen te dichten.

Het netto-effect van de verhuizing van 583.400 huurdershuishoudens naar de Basisklasse en evenveel huishoudens met eigen huis uit de Basisklasse naar de Middenklasse was dus dat het inkomen van de Basisklasse met (€10.125m – €3.500m=) €6.625m toenam, en van de Middenklasse met evenveel afnam.

b. Bovenstaande migraties wijzigen dus de samenstelling van de klassen louter doordat huishoudens, wanneer inkomensonderdelen niet langer genegeerd worden, een andere positie in de inkomenspyramide krijgen. Samengevat:

Tabel 3 – Totale inkomens (€m) en inkomens per huishouden (€) voor (CBS) en na migratie

	voor	migratie	na	voor	migratie	na
Basisklasse	12.011m	+6.625m	18.636m	4.951	+2.731	7.682
Middenklasse	257.748m	-6.625m	251.123m	54.879	-1.411	53.468
Topklasse	69.593m	0	69.593m	160.168	0	160.168
Totaal	339.352m					

Aan de gemiddelden van na de migratie moet nu nog het genegeerde inkomen worden toegevoegd om het Inclusieve inkomen te bereiken.

5. Inkomensveranderingen van klassen door genegeerd inkomen

a. **Inkomen uit arbeid en eigen onderneming** (zie 1 en 2 in de CBS-tabel in Paragraaf 2b) **zijn bij CBS en Inclusief inkomen gelijk**. Het **verschil** tussen CBS en Inclusief inkomen is het **inkomen dat naar rentebetalingen gaat** (€33,513 miljard), en het **inkomen uit bezit** (1.972,9 miljard x .0773 (rendement volgens Jordà e.a.) = €152,5 miljard), verminderd met het door CBS berekende inkomen uit bezit (€29,132 miljard):

€33,513 miljard + (€152,5 miljard - €29,132 miljard=) €123,368 = **€156,881 miljard**.

Het Inclusieve inkomen van huishoudens is dus €156,881 miljard hoger dan het inkomen bij CBS. Dit is het inkomen dat CBS negeert.

De **afgetrokken rente** in de Basisklasse na migratie kan uit

<https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/70991ned/table?dl=2E771>, zie hieronder, berekend worden als €197m + (.609 x €638m =) €389m = €586m (opgebouwd uit de betaalde rente van alle huishoudens met huursubsidie, en van 60,9% van de huishoudens zonder huursubsidie).

Inkomensbestanddelen	Totaal particulier huishouden		Woonsituatie: Eigen woning		Woonsituatie: Huurwoning		Woonsituatie: Huur met huursubsidie		Woonsituatie: Huur zonder huursubsidie	
	Aantal huishoudens	Totaal bedrag	Aantal huishoudens	Totaal bedrag	Aantal huishoudens	Totaal bedrag	Aantal huishoudens	Totaal bedrag	Aantal huishoudens	Totaal bedrag
	x 1 000	mln euro	x 1 000	mln euro	x 1 000	mln euro	x 1 000	mln euro	x 1 000	mln euro
3.2 Betaalde rente	4 647	33 513	3 799	32 677	848	835	239	197	609	638

Bron: CBS

De betaalde rente door de huishoudens uit de Topklasse is te berekenen met behulp van

<https://www.cbs.nl/-/media/excel/2018/08/vermogensbestanddelen-2011-2016.xls>.

Hiervoor is berekend welk percentage van de *schuld* van het 10^e deciel in handen is van de Topklasse, en vervolgens is dit als proxy voor de betaalde rente gebruikt. Dit blijkt 76,1% te zijn, en is vervolgens toegepast op de door het 10^e deciel betaalde rente van voor de CBS-herziening van 2017 (omdat de beschikbare inkomensgegevens ook dateren van voor die herziening).

Deze betaalde rente is dan .761 x €8.708m (zie CBS-tabel onder 2b) = €6.862m.

Resteert aan betaalde rente voor de Middenklasse €33.513m – €586m - €6.862m = €26.065m.

Het **inkomen uit bezit** van de Basisklasse is €10.700m x .0773 (rendement) = €827m. Hiervan zat al €10.700m x .0148 (rendement bij CBS) = €158m in het inkomen uit bezit bij CBS. Genegeerd inkomen

uit bezit bij de Basisklasse is dus €827m - €158m = €669m.

Uit geciteerde Excel-tabel blijkt het bezit van de Topklasse 80,4% van het bezit van het 10^e deciel te zijn. Hun bezit is dan €911.500m x .804 = €732.800m. Het inkomen daaruit is €732.800m x .0773 = €56.645m, in plaats van de €732.800m x .0148 = €10.845m die CBS berekende. (genegeerd inkomen is dus €45.800m).

Voor de Middenklasse rest dan aan bezit €1.972.900m – 10.700m - €732.800m = €1.229.400m. Het inkomen uit dit bezit is €1.229.400m x .0773 = €95.033m, in plaats van €18.195 bij CBS (genegeerd inkomen is dus €76.838m).

Het effect van het niet van het inkomen aftrekken van rentebetalingen en van het volledig meerekenen van het inkomen uit bezit is vervolgens:

Tabel 4 – verdeling genegeerde rente- en bezitsinkomen over klassen (€m resp. €)

	inkomen uit bezit	inkomen naar rente	Totaal	inkomen uit bezit	inkomen naar rente	Totaal
Basisklasse	669m	586m	1.255m	276	242	518
Middenklasse	76.838m	26.065m	102.903m	16.360	5.550	21.910
Topklasse	45.800m	6.862m	52.662m	105.541	15.793	121.201
Totaal	123.307m	33.513m	156.820m			

b. Het CBS-inkomen na het migratie-effect (zie tabel 3) vermeerderd met het genegeerde inkomen (tabel 4) leidt vervolgens tot de nieuwe verdeling van Inclusief inkomen van tabel 5 (in €m en € per huishouden, respectievelijk).

Tabel 5 – Effect migratie en genegeerd primair inkomen op inkomensverdeling over klassen (€m resp. €)

	CBS	na migratie	genegeerd	Inclusief	CBS	na migratie	genegeerd	Inclusief
Basisklasse	12.011m	18.636m	1.255m	19.891m	4.951	7.682	518	8.200
Middenklasse	257.748m	251.123m	102.903m	354.026m	54.879	53.468	21.910	75.378
Topklasse	69.593m	69.593m	52.662m	122.255m	160.168	160.168	121.201	281.369
Totaal	339.352m	339.352m	156.820m	496.172m				

Deze tabel laat zien dat het migratie-effect alleen het inkomen van de Basisklasse sterk verhoogt. Genegeerd inkomen verhoogt bijna alleen de gemiddelde inkomens van de Midden- en de Topklasse. Het gemaakte onderscheid tussen migratie-effect en genegeerd inkomen heeft uitsluitend een analytisch doel. In werkelijkheid vinden ze tegelijkertijd plaats.

c. In paragraaf 4 hebben we gezien dat er **583.400 migrerende huishoudens** zijn. Uit de CBS-tabel in paragraaf 2b en de tekst boven tabel 4 blijkt dat deze huishoudens uit de basisklasse meenamen naar de Middenklasse (€2.587m - €586m =) €2.001m aan inkomen dat gebruikt is voor renteaftrek en (€2.224m – €158m =) €2.066m aan inkomen uit bezit.

Aan **genegeerd inkomen** is dat € 2.001m + (€2.066m : .0148 (gemiddeld rendement volgens CBS) x .0773=) €10.792m = €12.792m. Per huishouden is dat (delen door 583.400) €21.927. Het inkomen uit arbeid en eigen onderneming van deze huishoudens was (.16 x 2.225m =) €361m + (.2 x €2.413m =) €483m + (.316 x €5.653m =) €1.786m + (.096 x €97.88m =) €940m = €3.570m. Per huishouden is dat (delen door 583.400) €6.119.

Inclusief het genegeerde inkomen was het **gemiddelde primaire inkomen van de naar de Middenklasse migrerende huishoudens** dus €21.927 + €6.119 = **€28.046**.

Het **gemiddelde (primaire) inkomen van de Basisklasse** die zij verlieten is, ondanks het inkomens verhogende effect van migratie op deze klasse, **€8.200** (zie tabel 5).

Als met het genegeerde inkomen rekening wordt gehouden, dan is het **gemiddelde inkomen van de huishoudens met eigenhuis die naar de Middenklasse zijn gemigreerd** dus **3,5x hoger dan dat van**

de klasse die zij hebben achtergelaten. Het enorme verschil wordt veroorzaakt door inkomen dat bij CBS genegeerd wordt.

6. Van primair naar besteedbaar inkomen

a. Het **besteedbare inkomen** bij CBS kan berekend worden met behulp van <https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/70991ned/table?dl=2DFD0>, hieronder weergegeven:

Inkomensbestanddelen	Totaal particulier huishouden	1e 10%-groep (laag bruto-inkomen)	2e 10%-groep	3e 10%-groep	4e 10%-groep	5e 10%-groep	6e 10%-groep	7e 10%-groep	8e 10%-groep	9e 10%-groep	10e 10%-groep (hoog bruto-inkomen)
	Totaal bedrag	Totaal bedrag	Totaal bedrag	Totaal bedrag	Totaal bedrag	Totaal bedrag	Totaal bedrag	Totaal bedrag	Totaal bedrag	Totaal bedrag	Totaal bedrag
	mIn euro										
4 PRIMAIR INKOMEN	339 352	1 896	2 458	5 633	9 640	17 946	26 563	36 983	49 956	67 246	121 032
14 BESTEEDBAAR INKOMEN	264 283	6 071	12 058	14 979	17 720	20 382	23 801	28 066	33 085	40 372	67 748

Bron: CBS

Het (nog niet voor migratie gecorrigeerde) besteedbaar inkomen van de **Basisklasse** is nu €6.072m + €12.058m + €14.979m + (.21 x €17.720m) = €3.721m = €36.829m. Per huishouden is dat €15.182. Het besteedbaar inkomen van de **Topklasse** is .575 x €67.748m = €38.955m. Per huishouden is dat €89.655.

Het (ongecorrigeerde) besteedbaar inkomen van de **Middenklasse** is nu €264.283m - €36.829m - €38.955m = €188.499m. Per huishouden is dat €40.134.

Dit levert dus de besteedbare CBS-inkomens op van de klassen van Tabel 7.

b. Het inkomen van de Basis- en Middenklasse moeten nu eerst nog gecorrigeerd worden voor het migratie-effect:

Tabel 6– Migratie besteedbaar inkomen van Basisklasse naar Middenklasse en vv

Deciel	Huiseigenaren van Basis- naar Middenklasse	Huurders van Midden- naar Basisklasse
1	.16 x €6.071m = € 971m	
2	.2 x €12.058m = € 2.412m	
3	.316 x €14.979m = € 4.733m	
4	.096 x €17.720m = € 1.683m	.449 x €17.729m = € 7.956m
5		.323 x €20.382m = € 6.583m
Totaal .772	= € 9.799m	.772 = €14.539m

Netto migreert er dus (met de huurders) €14.539m - €9.799m = **€4.740m van de Middenklasse naar de Basisklasse**. Per huishouden is dat voor de Basisklasse (delen door 2.425.800) +€1.954, voor de Middenklasse (delen door 4.696,700) -€1.009.

Het besteedbaar inkomen van de **Basisklasse** wordt daardoor na migratie €36.829m + €4.740m = €41.569m. **Per huishouden** is dat (delen door 2.425.800) **€17.136**. Van de **Middenklasse** wordt het €188.499m + €4.740m = €183.759m, **per huishouden** is dat (delen door 4.696,700) **€39.125**. Het besteedbaar inkomen van de **Topklasse** verandert niet door migratie, en blijft dus €38.955m. **Per huishouden** is dat (delen door 434.500) **€89.655**.

c. Door nu integraal het genegeerde inkomen (zie 3^e kolom Tabel 5), dat immers niet belast is, toe te voegen aan het CBS-inkomen na migratie krijgen we het **Inclusieve besteedbare inkomen**:

Voor de **Basisklasse** is dat €41.569m + €1.255m = €42.824m. Per huishouden is dat (delen door 2.425.800) **€17.654**

Voor de **Middenklasse** is dat €183.759m + €102.903m = €286.662m. Per huishouden is dat (delen door 4.696.700) **€61.035**.

Voor de **Topklasse** is dat €38.955m + €52.662m = €91.617m. Per huishouden is dat (delen door 434.500) **€210.856**.

Samengevat:

Tabel 7 - Effect migratie en genegeerd besteedbaar inkomen op inkomensverdeling (€m resp. €)

	CBS	na migratie	genegeerd	Inclusief	CBS	na migratie	genegeerd	Inclusief
Basisklasse	36.829m	41.569m	1.255m	42.824m	15.182	17.136	517	17.654
Middenklasse	188.499m	183.759m	102.903m	286.593m	40.134	39.125	21.910	61.035
Topklasse	38.955m	38.955m	52.662m	91.686m	89.655	89.655	121.201	210.856

7. Bruto-inkomen waarover belasting, premies en lokale heffingen moet worden betaald

a. Het bruto-inkomen en de directe belasting en premies* die betaald zijn over het bruto-inkomen kunnen voor CBS en Inclusief berekend worden uit de volgende CBS-tabel:

<https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/70991ned/table?dl=2EBA3>. (Hieronder weergegeven). Het resultaat is vetgedrukt toegevoegd:

Inkomensbestanddelen	Totaal particulier huishouden	1e 10%-groep (laag bruto-inkomen)	2e 10%-groep	3e 10%-groep	4e 10%-groep	5e 10%-groep	6e 10%-groep	7e 10%-groep	8e 10%-groep	9e 10%-groep	10e 10%-groep (hoog bruto-inkomen)
	Totaal bedrag	Totaal bedrag	Totaal bedrag	Totaal bedrag	Totaal bedrag	Totaal bedrag	Totaal bedrag	Totaal bedrag	Totaal bedrag	Totaal bedrag	Totaal bedrag
mln euro											
9 BRUTO-INKOMEN	450 383	7 704	14 942	19 432	24 468	31 025	38 591	47 649	58 959	75 442	132 170
14 BESTEEDBAAR INKOMEN	264 283	6 071	12 058	14 979	17 720	20 382	23 801	28 066	33 085	40 372	67 748
Bron: CBS											
Directe belasting en premies*	186.100	1.633	2.884	4.453	6.748	10.643	14.790	19.583	25.874	35.070	64.422
											betaalde inkomensoverdrachten
											-325
											64.097

*Verschil tussen besteedbaar en bruto-inkomen, behalve voor het 10^e deciel, dat ook nog betaalde inkomensoverdrachten heeft

Het (nog niet voor migratie gecorrigeerde) **bruto-inkomen** van de Basisklasse is nu €7.704m + €14.942m + €19.432m + (.21 x €24.468m) = €5.139m = €47.217m.

Het bruto-inkomen van de Topklasse is (.575 x €132.170m) = €75.998m.

Het (ongecorrigeerde) bruto-inkomen van de Middenklasse is dan €430.383m - €47.217m - €75.998m = €307.168m.

Dit levert dus de bruto CBS-inkomens op van de klassen van Tabel 10.

b. Basis- en Middenklasse moeten nu eerst nog gecorrigeerd worden voor het migratie-effect:

Tabel 8 – Migratie van bruto-inkomen van Basisklasse naar Middenklasse en vv

Deciel	Huiseigenaren van Basis- naar Middenklasse	Huurders van Midden- naar Basisklasse
1	.16 x €7.704m = € 1.233m	
2	.2 x €14.942m = € 2.988m	
3	.316 x €19.432m = € 6.141m	
4	.096 x €24.468m = € 2.349m	.449 x 24.468m = €10.986m
5		.323 x €31.025m = €10.021m
Totaal	.772 = €12.711m	.772 = €21.007m

Netto migreert er dus met huurders €21.007m - €12.711m = €8.296m bruto-inkomen van de Middenklasse naar de Basisklasse. Het **bruto-inkomen van de Basisklasse** na migratie wordt dan €47.217m + €8.296m = **€55.513m**. Per huishouden is dat (delen door 2.425.800) **€22.884**.

Het **bruto-inkomen van de Middenklasse** wordt $€307.168m - €8.296m = €298.872m$. **Per huishouden** is dat (delen door 4.696.700) **€63.634**.

Het **bruto-inkomen van de Topklasse** verandert niet. Het blijft **€75.998m**. **Per huishouden** is dat (delen door 434.500) **€174.909**.

c. Door integraal het genegeerde inkomen, dat immers niet belast is, toe te voegen aan het CBS-inkomen krijgen we het **Inclusieve bruto-inkomen**:

Voor de **Basisklasse** is dat $€55.513m + €1.255m = €56.768m$. **Per huishouden** is dat (delen door 2.425.800) **€23.402**.

Voor de **Middenklasse** is dat $€298.872m + €102.903m = €401.775m$. **Per huishouden** is dat (delen door 4.696.700) **€85.544**.

Voor de **Topklasse** is dat $€75.998m + €52.662m = €128.660m$. **Per huishouden** is dat (delen door 434.500) **€296.110**.

8. Over het bruto-inkomen betaalde directe belasting en premies

a. De **betaalde directe belasting en premies** (dat zijn de totalen per deciel die onderaan de CBS-tabel bij 7a zijn toegevoegd) door de **Basisklasse** zijn nu $€1.633m + €2.884m + €4.453m + (.21 \times €6.748m) = €1.417m = €10.387m$.

Het 10^e deciel is het enige dat betaalde inkomensoverdrachten heeft (zie 7a). Dat is afgetrokken van het verschil tussen bruto- en besteedbaar inkomen, dat voor de andere decielen het totaal van betaalde belasting en premies weergeeft. De betaalde belasting en premies van de **Topklasse** zijn nu $(.575 \times €64.097m) = €36.856m$.

De betaalde belasting en premies van de **Middenklasse** zijn dan $€186.100m - €10.387m - €36.856m = €138.857m$.

Dit levert dus de betaalde directe belasting en premies op van de CBS-klassen van Tabel 10.

b. De betaalde belasting en premies moeten echter nog gecorrigeerd worden voor het migratie-effect:

Tabel 9 – migratie van betaalde directe belasting en premies van Basisklasse naar Middenklasse en vv

Deciel	Huiseigenaren van Basis- naar Middenklasse	Huurders van Midden- naar Basisklasse
1	$.16 \times €1.633m = € 261m$	
2	$.2 \times €2.884m = € 577m$	
3	$.316 \times €4.453m = €1.407m$	
4	$.096 \times €6.748m = € 748m$	$.449 \times €6.748m = € 3.030m$
5		$.323 \times €10.643m = € 3.438m$
Totaal	.772 = €2.993m	.772 = € 6.468m

Netto zijn er dus met de huurdershuishoudens $(€6.468m - €2.993m =) €3.475m$ betaalde belasting en premies van de Middenklasse naar de Basisklasse verhuisd.

Na correctie voor migratie worden de door de **Basisklasse** betaalde belasting en premies dan $€10.387m + €3.475m = €13.862m$. **Per huishouden** is dat (delen door 2.425.800) **€5.714**.

De door de **Middenklasse** betaalde belasting en premies worden dan $€138.857m - €3.475m = €135.382m$. **Per huishouden** is dat (delen door 4.696.700) **€28.825**.

De door de **Topklasse** betaalde belasting en premies wijzigen niet, deze blijven dus **€36.856m**. **Per huishouden** is dat (delen door 434.500) **€84.824**.

Het bruto-inkomen van de klassen en de betaalde directe belasting en premies kunnen nu als volgt worden samengevat:

Tabel 10 – bruto-inkomen en betaalde directe belasting en premies (CBS en Inclusief, €m)

	CBS	Directe belasting en premies	Inclusief
Basisklasse	47.217	13.862	56.768
Middenklasse	307.168	135.382	401.775
Topklasse	75.998	36.856	128.660

d. Nu kunnen voor zowel CBS als voor het Inclusieve inkomen de directe belasting en premies als percentage van het bruto-inkomen berekend worden:

Tabel 11 – Directe belasting en premies als percentage van het bruto-inkomen (CBS en Inclusief)

	CBS	Inclusief
Basisklasse	(13.862 : 47.217 =) 29,4%	(13.862 : 56.768 =) 24,4%
Middenklasse	(135.382 : 307.168 =) 44,1%	(135.382 : 401.775 =) 33,7%
Topklasse	(36.856 : 75.998 =) 48,5%	(36.856 : 128.662 =) 28,6%

9. Over het bruto-inkomen betaalde indirecte belasting en lokale heffingen

a. De over het bruto-inkomen betaalde indirecte belastingen en lokale heffingen zijn alleen bekend over 2013. De gevonden percentages van het bruto-inkomen voor 2013 zijn daarom toegepast op de bruto-inkomens van 2014.

De percentages per deciel voor 2013 kunnen berekend worden uit

<https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/81328ned/table?dl=2E984> (hieronder weergegeven):

Onderwerp		Bruto-inkomen: 1e 10%-groep	Bruto-inkomen: 2e 10%-groep	Bruto-inkomen: 3e 10%-groep	Bruto-inkomen: 4e 10%-groep	Bruto-inkomen: 5e 10%-groep	Bruto-inkomen: 6e 10%-groep	Bruto-inkomen: 7e 10%-groep	Bruto-inkomen: 8e 10%-groep	Bruto-inkomen: 9e 10%-groep	Bruto-inkomen: 10e 10%-groep	Woningbezit: eigen woning	Woningbezit: huurwoning	
Inkomen	Totaal heffingen	mIn												
Bruto-inkomen huishoudens		euro	7 238	14 645	19 172	24 282	30 702	38 111	46 871	57 665	73 296	122 078	323 729	110 330
Bedragen lokale heffingen	Totaal heffingen	mIn												
Totaal bedrag		euro	280	339	437	520	567	612	658	710	755	861	4 336	1 404

Bron: CBS

en uit <https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/81290NED/table?dl=2E986> (hieronder weergegeven):

Onderwerp		Bruto inkomen: 1e 10%-groep	Bruto inkomen: 2e 10%-groep	Bruto inkomen: 3e 10%-groep	Bruto inkomen: 4e 10%-groep	Bruto inkomen: 5e 10%-groep	Bruto inkomen: 6e 10%-groep	Bruto inkomen: 7e 10%-groep	Bruto inkomen: 8e 10%-groep	Bruto inkomen: 9e 10%-groep	Bruto inkomen: 10e 10%-groep
Indirecte belastingen											
Indirecte belastingen	euro	2.530	2.495	3.350	4.165	4.365	4.765	5.200	6.105	6.875	7.690
Belastingdruk											
Druk op bruto inkomen	%	26,2	12,8	13,1	12,8	10,6	9,4	8,3	7,9	7,0	4,7

Bron: CBS

samengevat in de volgende tabel:

Tabel 12 - Percentage van bruto-inkomen dat naar indirecte belastingen en lokale heffingen gaat (2013)

Decielen	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Lokale heffingen	3,9	2,3	2,3	2,1	1,8	1,6	1,4	1,2	1,0	0,7
Indirecte belastingen	26,2	12,8	13,1	12,8	10,6	9,4	8,3	7,9	7,0	4,7
Totaal	30,1	15,1	15,4	14,9	12,4	11,0	9,7	9,1	8,0	5,4

Het bruto-inkomen 2014 van de decielen staat in de CBS-tabel in Paragraaf 7a. Hieronder worden de percentages van Tabel 12 toegepast op dit bruto-inkomen van 2014:

Tabel 13 – Bruto-inkomen dat naar indirecte belastingen en lokale heffingen gaat (2014, €m)

Decielen	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	2.319	2.256	2.933	3.646	3.847	4.245	4.622	5.365	6.035	7.137

b. De betaalde indirecte belasting en lokale heffingen kunnen nu berekend worden voor de klassen. De (nog niet voor migratie gecorrigeerde) indirecte belasting en lokale heffingen van de Basisklasse zijn nu €2.3189m + €2.256m + €2.933m + (.21 x €3.646m=) €766m = €8.334m.

De betaalde indirecte belasting en lokale heffingen van de Topklasse zijn €7.137m x .575 = €4.104m.

De (ongecorrigeerde) indirecte belasting en lokale heffingen van de Middenklasse zijn (.79 x €3.646m + €2.880m + €3.847m + €4.245m + €4.622m + €5.365m + €6.035m + (.425 x €7.137m=) €3.033m = €30.027m.

c. Nu moet er nog gecorrigeerd worden voor het migratie-effect:

Tabel 14 – migratie van betaalde indirecte belasting en lokale heffingen van Basisklasse naar Middenklasse en vv

Deciel	Huiseigenaren van Basis- naar Middenklasse	Huurders van Midden- naar Basisklasse
1	.16 x €2.319m = €371m	
2	.2 x €2.256m = €451m	
3	.316 x €2.993m = €946m	
4	.096 x €3.646m = €350m	.449 x €3.646m = €1.637m
5		.323 x €3.847m = €1.243m
Totaal	.772 = €2.118m	.772 = €2.880m

Netto zijn er dus met de huurdershuishoudens (€2.880m - €2.118m =) €762m betaalde indirecte belasting en lokale heffingen van de Middenklasse naar de Basisklasse verhuisd.

Na correctie voor migratie worden de door de **Basisklasse** bij CBS betaalde indirecte belasting en lokale heffingen dan €8.334m + €762m = **€9.096m**.

De door de **Middenklasse** betaalde indirecte belasting en lokale heffingen worden dan €30.027m - €762m = **€29.265m**.

De door de **Topklasse** betaalde indirecte belasting en lokale heffingen wijzigen niet, deze blijven dus **€4.104m**.

De betaalde indirecte belasting en lokale heffingen kunnen nu voor de klassen als volgt worden samengevat:

Tabel 15 – bruto-inkomens en betaalde indirecte belasting en lokale heffingen (CBS en Inclusief, €m)

	CBS	indirecte belasting en lokale heffingen	Inclusief
Basisklasse	47.217	9.096	56.768
Middenklasse	307.168	29.265	401.775
Topklasse	75.998	4.104	128.662

Als percentage van het bruto-inkomen zijn de indirecte belastingen en lokale heffingen dan:

Tabel 16 – Indirecte belastingen en lokale heffingen als percentage van het bruto-inkomen (CBS en Inclusief)

	CBS		Inclusief
Basisklasse	(9.096 : 47.217 =)	19,3%	(9.096 : 56.768 =) 16,0%
Middenklasse	(29.265 : 307.168 =)	9,5%	(29.265 : 401.775 =) 7,3%
Topklasse	(4.104 : 75.998 =)	5,4%	(4.104 : 128.662 =) 3,2%

10. Totaal aan belastingen, premies en lokale heffingen over het bruto inkomen geheven

Door de tabellen 10 en 15 te combineren, kan nu het totaal aan betaalde belastingen, premies en lokale heffingen voor de klassen worden berekend:

Tabel 17 – Bruto-inkomens en totale belastingen, premies en lokale heffingen (CBS en Inclusief, €m)

	CBS	indirecte belasting en lokale heffingen	Inclusief
Basisklasse	47.217	22.958	56.768
Middenklasse	307.168	164.647	401.775
Topklasse	75.998	40.960	128.662

Nu kan voor zowel CBS als voor het Inclusieve inkomen het totaal van belastingen, premies en lokale lasten als percentage van het bruto-inkomen berekend worden:

Tabel 18 – Totaal van belastingen, premies en lokale lasten als percentage van het bruto-inkomen (CBS en Inclusief)

	CBS		Inclusief
Basisklasse	(22.958 : 47.217 =)	48,6%	(22.958 : 56.768 =) 40,4%
Middenklasse	(164.647 : 307.168 =)	53,6%	(164.647 : 401.775 =) 41,0%
Topklasse	(40.960 : 75.998 =)	53,9%	(40.960 : 128.662 =) 31,8%

Bij CBS is de belastingdruk van de Midden- en Topklasse dus gelijk, en 5% hoger dan van de Basisklasse, bij de Inclusieve inkomens is de belastingdruk van de Basis- en Middenklasse vrijwel gelijk, maar van de Topklasse ruim 9% lager.

11. Totaal aan betaalde belasting, premies en lokale heffingen, zonder pensioenpremies.

a. CBS 2016a geeft een vergelijking van de totale belastingdruk van belastingen, premies en lokale heffingen zonder de werknemerspremies. De belangrijkste werknemerspremie is de pensioenpremie, die ook het sterkst het karakter heeft van een particuliere verzekering, omdat de betaalde premies uitsluitend en naar rato van de hoogte van de premies ten goede komen aan de huishoudens die ze betaald hebben. Deze premies zijn sterk geconcentreerd zijn bij de hogere inkomens. Hieronder wordt onderzocht wat het gevolg voor de lastendruk is als pensioenpremies niet meegerekend worden.

b. De bij CBS door de verschillende klassen betaalde pensioenpremie kan berekend worden uit <https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/70991ned/table?dl=2ED93>, hieronder weergegeven:

Inkomensbestanddelen	Totaal particulier huishouden	1e 10%-groep (laag bruto-inkomen)	2e 10%-groep	3e 10%-groep	4e 10%-groep	5e 10%-groep	6e 10%-groep	7e 10%-groep	8e 10%-groep	9e 10%-groep	10e 10%-groep (hoog bruto-inkomen)
	Totaal bedrag	Totaal bedrag	Totaal bedrag	Totaal bedrag	Totaal bedrag	Totaal bedrag	Totaal bedrag	Totaal bedrag	Totaal bedrag	Totaal bedrag	Totaal bedrag
mln euro											
11.4.1 Premie soc. verz. pensioen	34 659	14	37	232	609	1 458	2 409	3 576	5 250	7 614	13 459
11.4.2 Premie partic. verz. pensioen	1 224	47	52	82	114	205	690
Totaal betaalde pensioenpremies (€m)		14	37	232	609	1.505	2.461	3.658	5.364	7.819	14.149

Bron: CBS

Het totaal aan betaalde pensioenpremies is vetgedrukt aan de tabel toegevoegd.

De (nog niet voor migratie gecorrigeerde) betaalde pensioenpremies van de Basisklasse zijn nu €14m + €37m + €232m + (.21 x €609m) = €128m = €411m.

Van de Topklasse zijn de betaalde pensioenpremies .575 x €14.149m = €8.136m.

Van de Middenklasse zijn de betaalde pensioenpremies (€34.659m + €1.224m) = €35.883m – €411m – €8.136m = €27.336m.

b. De betaalde pensioenpremies moeten echter nog gecorrigeerd worden voor het migratie-effect:

Tabel 19 – Migratie van betaalde pensioenpremies van Basisklasse naar Middenklasse en vv

Deciel	Huiseigenaren van Basis- naar Middenklasse	Huurders van Midden- naar Basisklasse
1	.16 x €14m = € 2m	
2	.2 x €37m = € 7m	
3	.316 x €232m = € 73m	
4	.096 x €609m = € 58m	.449 x €609m = € 273m
5		.323 x €1.505m = € 486m
Totaal	.772 = € 140m	.772 = € 759m

Netto migreert er dus (met de huurders) €759m - €140m = €619m pensioenpremie van de Middenklasse naar de Basisklasse.

Na migratie is de pensioenpremie van de Basisklasse €411m + €619 = €1.030m, van de Middenklasse €27.336m - €619m = €26.717m, terwijl die van de Topklasse €8.136m blijft.

c. Zonder pensioenpremies is het totaal aan betaalde belastingen, premies en lokale heffingen dan:

Tabel 20 - Bruto-inkomens en totale belastingen, premies en lokale heffingen (zonder pensioenpremies, CBS en Inclusief, €m)

	CBS	belastingen, premies (zpp*) en heffingen	Inclusief
Basisklasse	47.217	22.958 – 1.030 = 21.928	56.768
Middenklasse	307.168	164.647 - 26.717 = 137.930	401.706
Topklasse	75.998	40.960 - 8.136 = 32.824	128.729

*zpp = zonder pensioenpremies

Het totaal van belastingen, premies en lokale heffingen (zonder pensioenpremies) als percentage van het bruto-inkomen is nu:

Tabel 21 – Totaal van belastingen, premies en lokale heffingen als percentage van het bruto-inkomen (zonder pensioenpremies, CBS en Inclusief)

	CBS	Inclusief
Basisklasse	(21.928 : 47.217 =) 46,4%	(21.928 : 56.768 =) 38,6%
Middenklasse	(137.930 : 307.168 =) 44,9%	(137.930 : 401.775 =) 34,3%
Topklasse	(32.824 : 75.998 =) 43,2%	(32.824 : 128.662 =) 25,5%

Als de pensioenpremies niet worden meegerekend als sociale betalingen (maar als privé-betalingen worden beschouwd), dan wordt het belastingstelsel ook bij CBS regressief, en neemt de mate van regressiviteit van het Inclusieve inkomen verder toe.

Alman Metten

Economisch onderzoeker

Driehuis, januari 2020